

ИНФОРМИРАНО СЪГЛАСИЕ И ПЛАН ЗА РАЖДАНЕ

*Информирани ли сме достатъчно за
бременността и раждането?*

Информирано съгласие

Раждането е един от най-важните моменти в живота на всяко семейство. Доказано е, че начинът, по който протича то, оказва огромно влияние не само на физическото здраве на майката и детето, но и на психическото и социалното им благополучие, в краткосрочен и дългосрочен план. Въпреки това голяма част от родителите се информират повече при избора на стереоуредба или бебешка количка, отколкото при проучването на опциите, свързани с раждането на своето дете. Един от примерите за това е формулярът за информирано съгласие, който жените подписват при приемането в родилно отделение.

Смисълът

В процеса на раждане могат да се приложат редица процедури, които са напълно съвместими със здравето на майката и бебето и към които родилката може да има определено отношение. Даването на информирано съгласие и **споделянето на отговорността** между медицинския персонал и пациента е много важно и за двете страни. Задължение на лекаря е да обясни **предварително** и в спокойна обстановка в какво се състои препоръчваната медицинска намеса, защо се налага, какви са рисковете от прилагането и неприлагането на дадена процедура, възможни усложнения, включително страничните ефекти и нежеланите лекарствени реакции, болка и други неудобства, какви са алтернативите на тази процедура, обичайното времетраене на намесата и т.н. По този начин жената прави **информиран избор** за себе си и детето си, а лекарят се застрахова срещу това да бъде подведен под отговорност при възникване на усложнение.

Проблемът с информираното съгласие

В България родилката подписва общ формуляр за информирано съгласие в **последния момент** при започнал вече родилен процес,

когато между две контракции тя едва ли може да се концентрира върху предложението текст и да разбере до какво води подписването му. Родилното отделение определено не е мястото, където тя може спокойно и уверено да изясни своите убеждения и предпочитания и да направи информиран избор. Най-доброто, което тя би могла да направи, е да се запознае с формуляра предварително.

Освен това формулярът за информирано съгласие, който се използва в повечето български болници, включва всички възможни медицински интервенции, които може да се наложат по време на раждането. С подписването му родилката автоматично се съгласява с всички тях - той **не предлага алтернативи**, не обяснява рисковете и не дава възможност да приемеш една процедура и да откажеш друга. Обикновено липсва допълнително устно обяснение от медицинския персонал. Същевременно, чести са случаите, при които персоналет на болницата променя отношението си към родилката, ако тя откаже да подпише формуляра, въпреки, че това е нейно законно право.

Информираното съгласие по света

В повечето развити държави няма общ формуляр за информирано съгласие. Родилката подписва отделни формуляри за посъществените медицински интервенции (такива като цезарово сечение, епидурална упойка, предизвикване и ускоряване на раждането), само ако те се налагат. Предимствата и рисковете от прилагането на тези процедури са подробно описани във формулярите. За всички останали интервенции, такива като спукване на околоплодния мехур, обръсване, клизма, вагинални прегледи и други се иска изрично устно съгласие от жената. Пример за такава практика са Германия, Холандия, Франция, Полша, Люксембург, САЩ, Канада и други. Следва пример за подобен формуляр.

През 2010 г. Сдружение «Естествено» започва преговори с Министерството на здравеопазването за преработване на формуляра за информирано съгласие. Надяваме се, че ще има развитие по въпроса.

Примерен образец на Информирано съгласие за ускоряване на раждане

Вашият лекар/акушерка препоръчва употребата на лекарство, наречено питоцин (изкуствен окситоцин) с цел увеличаване на честотата и/или силата на маточните контракции. Това се нарича „ускоряване на раждането“ и се прилага, когато контракциите не водят до продължаващо разкритие на шийката на матката и придвижване на бебето надолу по родилния канал.

В момента разкритието на шийката на матката е _____ см, изгладена е на _____%.

Главата на бебето е на _____ позиция

Позицията показва разположението на бебето в родилния канал. Отрицателните цифри означават, че бебето е по-високо в таза, а положителните - че е по-ниско в таза.

Очакваното тегло на бебето е _____ гр.

Това е приблизителна оценка на теглото, която се базира на изследване на корема или на ултразвуково изследване и е възможно да не е точна.

Вливането на окситоцин ще започне от ниска доза, която постепенно ще се увеличава, докато получите регулярни контракции. Контракциите трябва да станат по-силни от тези, които имате в момента и следователно да доведат до по-ефективно разкритие на шийката на матката. Страничните ефекти са свързани с количеството на медикамента, следователно дозата ще се следи стриктно от лекаря/акушерката. Ако се получат прекалено много контракции за

кратко време (хиперстимулация), това може да доведе до временен спад на сърдечните тонове на плода. Ако се стигне до хиперстимулация и тоновете започнат да падат, вливането на окситоцин ще бъде преустановено, докато контракциите се забавят и сърдечният ритъм на бебето се върне към нормалния. В редки случаи хиперстимулацията може да доведе до преждевременно отлепване на плацентата (abruption placentae) или руптура на матката; всяко едно от тези усложнения ще наложи извършването на цезарово сечение.

Алтернативата на ускоряването с окситоцин е раждането да продължи без намеса. Съществуват рискове от продължителното или неефективно раждане, които включват:

- Повишен риск от инфекция при бебето
- Повишен риск от инфекция при майката
- Кръвоизлив
- Повишен риск от цезарово сечение

Детските сърдечни тонове в момента са добри.

Инициалите на лекаря _____

Лекарят/акушерката ми обясниха рискове и ползите; Разбирам ги и желая да продължа с ускоряване на раждането.

Подпис на пациентката

Подпис на лекаря/акушерката

Дата: _____

Източник: Медицински център St. Josef, САЩ

План за раждане

„Знаеш как ще започне едно раждане, но никога не знаеш как ще завърши“

Какво тогава е мястото на плана за раждането? Това е документ, който представя предпочитания на майката за това как тя би искала да протече раждането на нейното дете. Родителите, които съставят план за раждане, си дават сметка, че могат да възникнат ситуации, в които планът да не може да бъде следван. Въпреки това изготвянето на план за раждане има много предимства за всички:

- Помага на жената да изясни и систематизира своите очаквания, предпочитания, нужди, страхове
- Насърчава открита, честна дискусия, която води до съвместно, информирано вземане на решение
- Спомага за изграждането на взаимно уважение и доверие между лекаря и родилката
- Планът за раждане е образователен инструмент - информира жената за етапите на раждането, процедурите, които може да се наложат и опциите, които съществуват.

Изготвяйки план за раждане и обсъждайки го с лекаря си, жената взема решения по редица въпроси още преди постъпване в родилното отделение. Уточняването на всички детайли предварително спестява много разочарования и напрежение както на родителите, така и на персонала на болницата. По този начин има достатъчно време между получаването на информацията и взимането на решение и майката може да потърси допълнителна информация и съвет в случай на нужда.

За съжаление в България все още няма практика жените да изготвят и обсъждат с лекаря си план за раждане. В повечето развити държави планът за раждане е признат и валиден, макар и незадължителен за всички жени документ, а изготвянето му се насърчава. В него бъдещата майка описва своите виждания за раждането, обстановката, която предпочита, хората, които иска да присъстват. Посочва отношението си към различните медикаментозни препарати и медицински интервенции - ускоряване на раждането, спукване на околоплодния мехур, вагинални прегледи, електронен мониторинг на плода, епизиотомия и други, посочва и предпочитанията си относно грижите за бебето след раждането. Планът за раждане се прилага към документите за постъпване в родилно отделение, издавани от лекаря, следил бременността.

В ситуации, когато възникват отклонения от първоначалния план и ако времето го позволява, лекарят предоставя на родилката цялата информация за положението, разяснява рисковете от прилагането или неприлагането на една или друга процедура, информира я за всички възможности, които стоят пред нея, за да може тя да участва в решението. Ако ситуацията налага спешна медицинска намеса, която не е обсъдена предварително, решението се взема от екипа, водещ раждането.

Всяка жена, на която ѝ предстои раждане, има своите очаквания и предпочитания. Когато тя обсъжда и планира със своя лекар нещата, които са важни за всички страни в този процес - майката, бебето, семейството и медицинския персонал, тогава вероятността тези очаквания да се сбъднат се увеличава. Това позволява жената и медицинският персонал ефективно да работят заедно за общата си цел - безопасно и позитивно раждане.

Следва примерен образец на план за раждане.

Примерен образец на План за раждане

Представяне

Име на майката: .....

Термин за раждане: .....

Име на лекаря, който ще води раждането: .....

Име на лекаря на бебето: .....

Подкрепящи лица по време на раждането: .....

Придружители по време на раждането: .....

Присъствие на деца:

- По време на самото раждане
- След като бъде преместена в стаята си
- Не

Посещавали сме/планираме да посетим:

- Курсове за подготовка за раждане
- Курсове за бащи
- Обиколка за братя и сестри
- Упражнения

Аз съм част от това изследване: .....

Да Ви опознаем...

Има ли нещо, което бихте искала да знаем за Вас (например важни въпроси, страхове, убеждения)? .....

.....

Моята цел е:

- Да използвам подкрепа и мерки за облекчаване на дискомфорта от придружителите и медицинската сестра

Да използвам медикаментозни методи за обезболяване в допълнение към подкрепата и мерките за облекчаване на дискомфорта

Друго, моля обяснете: .....

Първа фаза на раждането

Жените смятат, че следните мерки за облекчаване на дискомфорта помагат при справянето с болката от контракциите. Моля отбележете кои от тези мерки бихте искали Вашата медицинска сестра да Ви предложи по време на раждането:

Вана/душ/джакузи

Да нося моите собствени дрехи/нощница

Да се разхождам

Да използвам много възглавници (трябва да носите свои собствени)

Топли и студени компреси

Масаж

Да слушам избрана от мен музика

Nitropon (комбинация от два газа, за самостоятелно прилагане)

Топка за раждане

Епидурална анестезия

Раждането на бебето

Вашата медицинска сестра ще ви помогне да намерите различни удобни позиции по време на втората фаза на раждането. Коя от следните позиции бихте искала да опитате:

Използване на лост за раждане в клекнала поза

Искам да родя легнала на една страна

Не желая да използвам стремена

Друго .....

След като се роди бебето бих искала да:

- ..... да пререже пъпната връв
- Бебето да се сложи на корема ми веднага
- Бебето да бъде повито с одеяло преди да ми го подадат
- Да донеса шапчица, която да се сложи на бебето
- ..... да сложи памперса на бебето за първи път
- ..... да прави снимки/видео по време на раждането
- Друго .....

Неочаквани ситуации

Попитайте лекаря или акушерката ако имате нужда от повече информация за:

- Външен фетален мониторинг
- Вътрешен фетален мониторинг
- Амниотомия (спукване на околоплодния мехур)
- Предизвикване на раждането: използване на простагландини или окситоцин
- Форцепс/вакуум екстрактор
- Епизиотомия
- Цезарово сечение

След раждането на бебето

Родилното отделение вярва в предимствата от това майката и бебето да са заедно 24 часа в денонощието. Персоналът на болницата ще Ви помогне да се грижите за бебето си в стаята си.

Планирам:

- Да кърмя
- Да храня бебето с адаптирано мляко

По време на престоя си в болницата бих искала да:

- Да бъда с бебето през цялото време
- Да присъствам при прегледите на бебето (приемане и изписване)
- Да присъствам по време на всички изследвания, които ще бъдат направени на бебето
- Сестрите да покажат на мен и на ..... как да къпем бебето
- Сама да изкъпя бебето за първи път
- Друго .....

След като се приберем вкъщи следните хора ще помагат:

.....

Допълнителни идеи и коментари: .....

.....

Бих искала да получа телефонно обаждане след като се приберем вкъщи от родилното отделение. (Майките на първо дете обикновено получават телефонно обаждане от медицинска сестра след като се приберат вкъщи).

- Да
- Не
- Не съм решила

Дата: .....

Подпис на майката: .....

Подпис на бащата или подкрепящо лице : .....

Източник: Националното ръководство на Канада

Източници:

1. Закон за здравето
2. Европейска харта за правата на пациента, Рим 2002
3. НЗОК, Права и задължения на пациента, Национален рамков договор 2006
4. National Collaborating Centre for Women's and Children's Health (NCCWCH), 2008, NICE clinical guideline 62: Antenatal care: routine care for the healthy pregnant woman, March 2008
<http://www.nice.org.uk/nicemedia/pdf/CG062NICEguideline.pdf>
5. Националното ръководство на Канада - Health Canada, 2000, Family-Centred Maternity and Newborn Care: National Guidelines
<http://www.phac-aspc.gc.ca/dca-dea/prenatal/fcm1-eng.php>
6. Информирано съгласие и отказ от медицинска намеса, Никола Василев, Анета Начева, Стефан Ковачев, Ваня Атанасова (ККОГ-ВМА), 2007 <http://koog-vma.com/uploads/2227d9c1.pdf>

Брошурата е изготвена от
Сдружение „Естествено“

Контакти:

www.estestveno.com
info@estestveno.com
тел: 0899 991264, 0878 778312